

Franciskána a klasifikace vinic na Moravě. Terroir a jeho poznání.

Martin Markel
Historický ústav FF MU Brno

Praha, 14. listopadu 2017

enologický a historiografický diskurs

- pojem terroir
- Roger Dion: terroir není samozřejmá skutečnost, je výsledkem určitých historických procesů (1959)
- „dijonská škola“: **terroir je kulturní konstrukt a systém reprezentace** (T. Labbé a J- P. Garcia 2011) x „cisterciácká legenda“ tradiční historiografie



Bzenec („král moravských vín“)

svázání místa (původu) s kvalitou
reprezentace místa vyjádřena
hierarchickým systémem

systematizace a reprezentace



Jaroslavice (Marthal)

- diferenciace vína nevzešla z pozorování ale výběrem společnosti
- 1831 Denis Morell
- 1855 Jules Laval
- 1861 III. světová výstava a zemědělský výbor v Beaune (3. třídy)

historická rozmanitost větší než přírodní

světové výstavy a klasifikace vína

- 1855 (II.) výstava v *Paříži*, klasifikace v Bordeaux, systém 5ti tříd (červené) a 3 tříd (bílé), obchodníci
- 1862 (III.) výstava v *Londýně*, **J. Laval** 1861 klasifikace pro Burgundsko, učenci
- 1867 (IV.), výstava v *Paříži*, **F. W. Dünkelberg** (Geisberg bei Wiesbaden) *Weinbaukarte des nassauischen Rheingaus* (... culturgeschichtliche, agronomische und viticole Skizze ... nassauische Weincultur ...)
- 1868 **O. Beck** *Saar- und- Mosel-Weinbaukarte für den Regierungsbezirk Trier*
- 1873 (V.) výstava ve *Vídni* a unikátní pokus o klasifikaci **moravských** vín, potažmo vín ze Znojemska, systém **3 tříd ve 3 oblastech**
- učenci: **H. C. Weeber**, sekretář C. k. moravsko-slezské zemědělské společnosti, iniciace projektu: *A. von Hohenbruck*
- 1881 **H. Goethe**, **Štýrsko** (1877 zadání ministerstva), zkoumá polohy a odrůdy (**Schilcher Weinbaugebiet**), čistý výnos (10-34 zl./ha ročně, odraz berní administrativy (**8 berních tříd ve 12ti oblastech**), popis (orientace, geologie, majitel)

způsob klasifikace a vceňovací operáty

- sociální a vlastnické poměry
- půdy a krajina
- charakter počasí
- pěstované odrůdy
- technologické postupy
- způsoby prodeje
- kvalita produktu a jeho zvuk
- náklady obdělávání
- ceny produktů
- 50ti leté průměry hrubých a čistých výnosů (dle cen)



Strachotice (Waldberg- Strachotický vrch)

burgundský climat a berní
vinice (v 5ti třídách) x viniční
trať (Weinbergsried)

korelace údajů franciskány s metodami klasifikací (Bordeaux, Burgundsko, Porýní)

pásma hrubého výnosu berních vinic (12-75 zlatých z jitra ročně)

<i>výnos</i>	<i>počet vinic</i>	
70-79 zl.	1	0,16%
60-69 zl.	6	1,01%
50-59 zl.	26	4,37%
40-49 zl.	59	9,93%
30-39 zl.	190	31,98%
20-29 zl.	228	38,38%
10-19 zl.	79	13,29%

průměr **29,9 zl.**

medián **29 zl.**



Podmolí (Šobes)

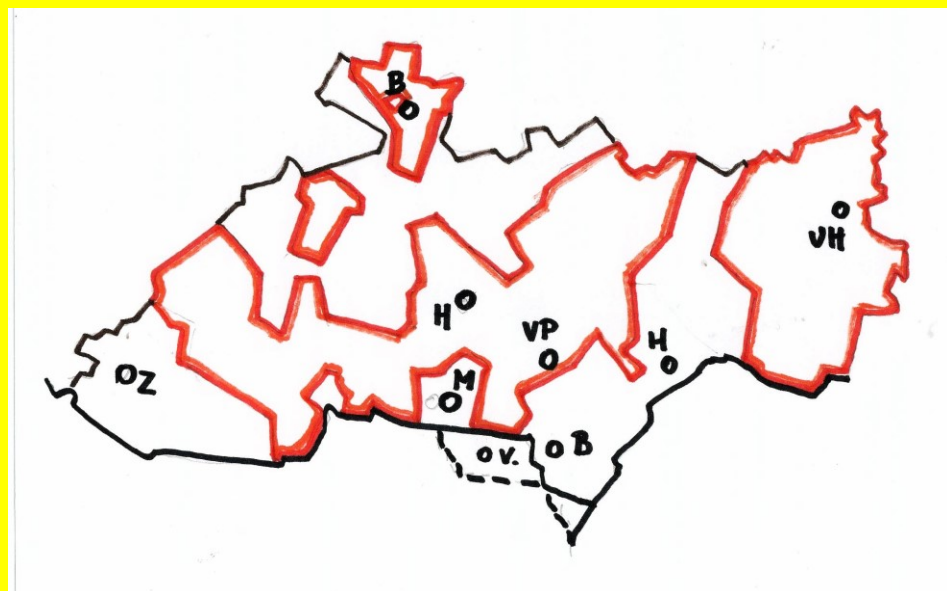
339 kat. obcí (25 nedochovaných)

594 berních vinic

(2017: 311 obcí, 349 kat. území,
1131 viničných tratí)

moravský standard

- Brněnsko, Hustopečsko (Velké Pavlovice, Velké Bílovice), Mikulovsko, Kyjovsko, Uherskohradištsko a Uherskobrodsko
- nejobchodovanější vína („bez zvláštní pověsti“), Weeberova oblast vín **trpkých** a **ohnivých** (vých. Slovácko)
- případ Archlebov a Pavlov

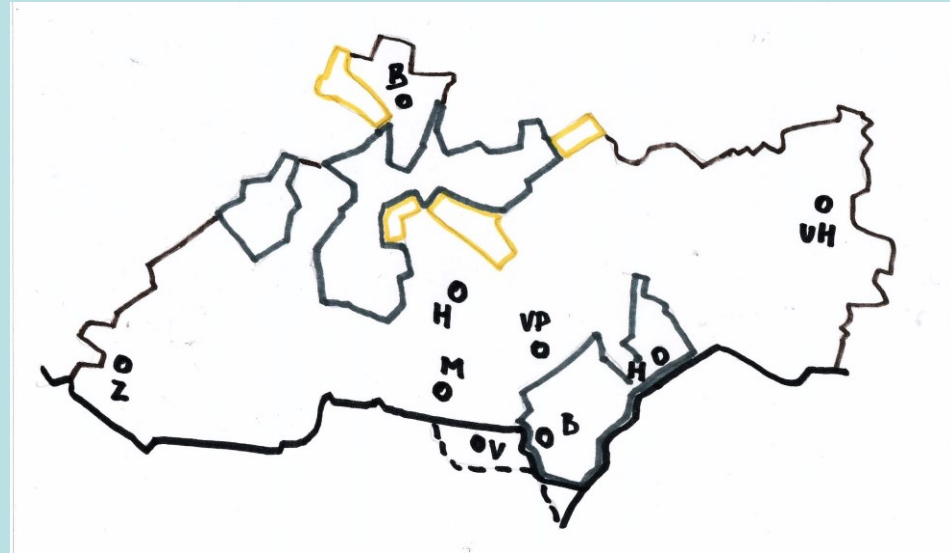


20-29 zl. z jitra ročně

30-39 zl. z jitra ročně

podprůměr a „oblast zmaru“

- Hodonínsko a Břeclavsko
- Bučovicko, Pohořelicko, jižní Brněnsko
- Moravskokrumlovsko
- geologie: písky, Vysočina, sever
- případ Těšany (vrchnost brněnských dominikánů a nesvobodné vinice)



10-19 zl. z jitra ročně

zaniklé vinice

moravský nadprůměr a „velké vinice“

- **Bzenecko** (Bzenec, Polešovice, Syrovín, Boršice, ..., Strážnice, Blatnice)
- **jihozápadní Znojensko:** Strachotice, Suchohrdly, Kuchařovice, Jaroslavice, Podmolí)
- **Ivančice město**
- **Mirotavsko** (Hostěradice, Lidměřice)
- **Strážovice**



40-49 zl. z jitra ročně

50-59 zl. z jitra ročně

60-69 zl. z jitra ročně

70-79 zl. z jitra ročně

„velké vinice“ Moravy

- **Bzenecko:**
- údolí Moravy (jihozápadní úpatí Chřibů- Kyjovské pahorkatiny a úbočí Karpat)
- Riesling, Lambert, Ziernfandler, grüner Muskateller
- zachovává ryzlink (signalizuje tradicionalitu regionu), pomalý nástup veltlínu
- **Znojensko:**
- údolí Daníže (Jaroslavická pahorkatina) a jihozápadní úbočí Vysočiny
- grüner Muskateller, Riesling, Schrecker, Mehlweiß, Ziernfandler
- intenzivní výsadba veltlínu (koreluje s procesem zeselštění)

jistá variabilita pěstovaných odrůd révy vinné

Roger Scruton

Slepé ochutnávky předpokládají, že víno je určeno výhradně smyslům a že znalosti nehrají při jeho hodnocení žádnou roli. Názor, že víno lze posoudit pouze podle jeho chuti a vůně se podobá přesvědčení, že posoudíte báseň v čínštině jen podle toho, jak zní, aniž byste rozuměli jazyku. A stejně jako slova znějí jinak tomu, kdo zná jejich smysl, i vína chutnají jinak, když si je dovedeme situovat v místě a čase.